

Månadens raritet november 2010:

Dessa ”skabrösa partier”... (These ”immoral texts” ...)

[English abstract](#) [Фигаро здесь !](#)

Mozart och Tjajkovskij. Bilder från Musik- och teatermuseet.

Ett manuskript af Tschaikowski?

Ett notkonvolut med denna påskrift har förvarats i Musik- och teaterbibliotekets (MTB) raritetssamlingar i över etthundra år. Tydligen har det aldrig hamnat i forskarnas synfält och verket har därför aldrig blivit attribuerat. Inte förrän nu, då vi med glädje kan konstatera: det är ett äkta originalmanuskript av den store mästaren, nämligen hans bearbetning av recitativet till Mozarts opera Figaros bröllop, akt 2-4 (ČW 417 i Thematic and Bibliographical Catalogue of P.I.Tchaikovsky's (P.I.Čajkovskij's) Works, Moskva: P.Jurgenson, 2006). Autografen med recitativet till akt 1 är känd och förvaras på Glinkamuseet i Moskva. Dock saknas där ett recitativ efter nr. 8 i akten. Även detta har påträffats i vårt konvolut. Det manuskript vi har i förvar har hittills ansetts vara förlorat. Det består av 12 ark med 14 notsystem, 37,8x26,1 cm. Ark 1 är ett vikt dubbelark innehållande sid.1-2 samt två tomma sidor. Ark 2 – 11 ligger inuti ark 1 och är fyllda på båda sidor. Ark 12 med det saknade recitativet ur akt 1 har tom baksida. Totalt finns 23 fyllda sidor.

Mozarts berömda opera från 1786 ingick under 1800-talet ytterst sällan i de ryska teatrarnas repertoar. Den spelades första gången i S:t Petersburg 1815 av ett tyskt operasällskap och sedan, efter flera decenniers förbud, av en italiensk operatrupp 1851. Tsarens censur var, i likhet med den kejserliga österrikiska, inte särskilt förtjust i handlingens antifeodala budskap och revoltanda.

Tjajkovskij, som avgudade Mozart, översatte librettot till Figaros bröllop år 1875. Det var den första ryska översättningen och den används än idag. I klaverutdraget tryckt 1884 hos Jurgenson i Moskva, finns ett förord av Tjajkovskij där han går in på problemen med framförallt översättningen av dialogerna (recit. secco). Enligt Tjajkovskij – men det är nog också censuren som spökar i bakgrunden - hade han tagit sig friheten att ändra ”mindre

lämpade uttryck". I ett samtida brev till förläggaren uttrycker Tjajkovskij sig mera i klarspråk: han anser sig ha varit tvungen att ändra vissa "skabrösa partier".

Den 5 maj 1876 spelades Figaros bröllop på Moskvakonservatoriet (dir. N. Rubinstein). Premiär på den kejserliga scenen, Marinskijteatern i S:t Petersburg, fick operan först den 25 september 1901. Långt in på 1900-talet gavs operan oftast i Tjajkovskijs lyckade ryska översättning. Klaverutdraget av hans version trycktes om flera gånger, bl.a. 1925 och 1956. Texthäftet kom ut separat 1887 hos Jurgenson.

Alma Mater *Alma Mater* *Alma Mater* *X. 1801*

Alma Mater *Alma Mater* *Alma Mater*

10 12 15 17 19 21 23 25 27

Alma Mater

Alma Mater

7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Alma Mater

Alma Mater

Till vänster första sidan av manuskriptet, början av akt 2. Till höger recitativ ur akt 1. Klicka på bilderna för att se en större version (öppnas i nytt fönster).

Vägen till MTB

Nu är det dags att svara på den kanske mest spännande frågan: hur kunde dessa noter hamna hos oss?

Ett påskrivet accessionsnummer 99/184 visade vägen till journalen för nyförvärv från 1899. Där kunde man se att ”ett manuskript af Tschaikowski” samt ett antal andra tryckta noter (bl.a. partituren till nästan alla Tjajkovskijs symfonier) skänktes till biblioteket den 1 september 1899 av en ”Chrisander”. Att dåvarande bibliotekarien betraktade attribueringen till Tjajkovskij som dubiös är kanske inte så konstigt för tonsättarens egenhändiga namnteckning saknas på manuskriptet. Givaren var den svenskfödde Nils Chrisander (1846-1918) som på 1880-talet arbetade som korrekturläsare på P. Jurgensons förlag i Moskva. Där tog han bl.a. hand om Tjajkovskijs verk som vid den tiden trycktes nästan uteslutande hos Jurgenson. Chrisander nämns flera gånger i brevväxlingen mellan kompositören och hans förläggare, inte minst i samband med arbetet med utgivning av klaverutdrag och libretto till Figaros bröllop.

Marina Demina, Arkiv- raritets och dokumentationsavdelningen

 [Twittera om detta](#)

Abstract

At the end of August 2010 an envelope was found among the autographs in the collection of the Music- and Theatre Library of Sweden with the somewhat doubtful attribution “Tschaikowski”. The reference number on the envelope indicated that it had arrived at what was then the Library of the Royal Swedish Music Academy in 1899. Could it be possible that the content in the envelope was a genuine Tchaikovsky autograph? And if that was the case, how had this work landed in Stockholm? The music was easily identified: it was the recitatives with Russian text to act 2-4 of Mozart’s opera Figaro’s Wedding. Further research proved that the manuscript was what until now had been regarded as the lost autograph of Tchaikovsky’s translation of Mozart’s opera which he made in 1875. Tchaikovsky had changed what he regarded as the “immoral” parts of the text and shortened the melody line in the recitatives accordingly. The manuscript was given to the library by Nils Chrisander, a Swede who worked for Tchaikovsky’s publisher P. Jurgenson in Moscow. The donation, which is registered in the ledger of new acquisitions for 1899, also included the printed scores of a number of Tchaikovsky symphonies.